

Večernik

Leto V. (XII.), šte. 127

Maribor, torek 9. junija 1931

»JUTRA«

Za razen nedelje in praznikov vsak dan ob 16. ur

Račun pri poštnem ček. zav. v Ljubljani št. 11.409

Vredn. 2440 Uprava 2455

Telefon:

Uredn. 2440 Uprava 2455

Uredništvo in uprava: Maribor, Aleksandrova cesta št. 13

Oglaš po tarifu

Oglaš sprejema tudi oglašni oddelček »Jutra« v Ljubljani, Prešernova ulica št. 4

Kralji in narod

Zopet slavi zmagovita jugoslovenska misel na svojem pohodu med široke slo-
je naroda nove trijumfe, ko se mudl med
hrvatskimi seljaki že nekaj dni njen pred-
stavnik in prvi pobornik, naš junaški
kralj Aleksander. Težko je s pravimi be-
sedami opisati razpoloženje, ki vlada te
sedmi po hrvatskih selih, kjer se zgrinja-
jo okoli svojega ljubljene vladarja ti-
soči naroda, v katerega imenu je sejala
dolga leta peščica političnih spekulantov
nezadovoljstvo in nemir. Dasetletje so
govorili in slepili narod s prividi dozdev-
ne demokracije in izvajali v bistvu naj-
ogabnejšo osebno in partizansko dikta-
turo. Narod in selo sta bila njihova do-
mena in kdor je poskušal priti preko njih
med narod, ta je tvegaval glavo. Sedaj pa
so ti možje, ki so se še pred leti pred-
stavljali kot edini zastopniki hrvatskih
seljaških mas, izginili, ali pa se vklonili
duhu časa in poskušajo popraviti vsaj
delno škodo, ki so jo povzročili. Padle
so umetno vzdrževane pregrade, med
brati istega jezika, med narodom in dr-
žavo, med selom in Kruno, tako, kakor
je pokojni Stepan Radić na smrtni po-
steli proroško dejal: Ostaneta samo —
kralj in narod!

Francija je doživela v dneh največje
notranje razkrojenosti, ko so pričeli dvo-
mit nad bodočnostjo velike domovine
že najbolj plamteči rodoljubi — »čudež
na Marni«, ko je francoski vojak, ta
simbol vsega velikega, kar je v franco-
skem narodu, vrgel kri in življenje na
tehtnico ter rešil pravdo v blagor zem-
lje. Jugoslavija pa je doživela svoj »ču-
dež na Marni« 6. januarja, ko je v duhu
ko že nihče ni vedel, ne kod ne kam,
presekal kralj z odločno kretnjo vse in-
trige partizanov in pokazal narodu pot
v lepšo bodočnost.

Narod, ki je moder in star že več kot
dobrih tisoč let, kot poje njegov glas-
nik, je razumel kretnjo in odlok svojega
vladarja ter se zgrnil okoli njega kot en
mož od krvavih sten Kajmakčalana pa
do izvira Save. Ni čakal na sklepe in
stališče svojih dolgoletnih voditeljev,
temveč brez pomišljanja položil v roke

svojega modrega vladarja vso svojo in
bodočih rodov usodo. Preko noči je na-
stopilo pomirjenje in sporazum, katerega
so obetali narodu preje toliko let njego-
vi voditelji. Izginila sta nemir in večno
neodvoljstvo, ki sta izpodjedala že te-
lo države. V naša, dotlej na smrt
sprta sela sta se pričela vračati sloga in
bratska ljubezen in z njima je vstajala
med narodom vera v veliko in slajno
bodočnost Jugoslavije. Vse to je narod
videl, razumel in kvitiral s hvaležnostjo
in ljubeznijo, katere vidni znaki so tri-
umfi Nj. Vel. kralja na njegovih potova-
njih po hrvatskih selih. V tem je tudi
težišče uspeha dela današnjega režima,
ki ga nekateri stari partizani še ne mo-
rejo razumeti.

V znamenju te ljubezni in hvaležnosti
se obrača tudi danes narod neposredno
na svojega vladarja in mu s preprostimi,
a tem globljimi besedami razlaga svoje
križe in težave ter mnenja o načinu, ka-
ko priti iz sedanje gospodarske krize.
Nič ni prikrivanja in nič strahu v teh
besedah. Može iz naroda govore s kra-
ljem ne kot s suverenom, nego kot s
svojim najboljšim prijateljem in zaščitni-
kom, v katerega verujejo in od katere-
ga se sigurno nadejajo pomoči.

Neprijatelji naše države in od njih pa-
čani izdajalci našega naroda se izprsu-
jo v svetu kot samozvani »branilci ogo-
žene demokracije v Jugoslaviji«. Pri tem
pa pozabljajo dejstvo, da ni danes sko-
ri v Evropi države, kjer bi bil vrhovni
poglar v tako tesnih in neposrednih
stikih z narodom, kot je naš kralj. Naj-
manj pa velja še to za države, katerih
gostoljubje uživajo plačani izdajalci na-
še države. V svoji zaslepljenosti ne vi-
dijo, da so zastoni vse še tako spretno
»zmišljene klevete, intrige in še tako ne-
ugodno sestavljena poročila dunajske po-
liceje, ki goji menda še vedno ilhe upe,
da bo še kdaj igrala s pomočjo tipov a la
Percec in Košutić pri nas tako vlogo, kot
jo je v časih, ko so padale po njenih po-
ročilih glave Zrinjskega, Frankopana in
plejade naših brezimenih mučnikov.

Jugoslovenski narod gre preko vseh
teh intrig in otročje smešnih podval mol-
če in s prezir, kakor pri oranju mi-
no spodoranih ogrcev in mramorov, ker
vz, da jim bodo pele pogrebno pesem
prane in kavke. Prebil je zmagovito ča-
se, ko so se borile proti niemu vse dru-
ge sile, kakor je peščica političnih pro-
ncev, črnožoltih generalov, dunajskih
hofratov in bivših cesarsko- in kraljevih
veteranov. Čas pa bi že tudi bil, da bi
se tega zavedli njihovi znani finansierji
in spoznali, da je danes premalo zlata v
bankah vsega sveta, da bi z njim ločili

Ameriški državniki v Evropi

FINANČNI IN ZUNANJI MINISTER USA PRIDETA V EVROPO. — PREDVI-
DEVAJO SE VAŽNE KONFERENCE RADI VPRAŠANJA VOJNIH DOLGOV
AMERIKI IN RAZOROŽITVENEGA VPRAŠANJA.

WASHINGTON, 9. junija. Zakladni mi-
nister Mellon bo koncem tedna odpoto-
val v Evropo, kjer bo ostal več tednov.
Obiskal bo najprej Anglijo, nato bo šel
v južno Francijo. Kasneje bo prišel v
Pariz, kjer bo stopil v stike z vodilnimi
državniki in finančniki Francije. Ofici-
jelno zatrjujejo, da bo Mellon preživel v
Evropi samo svoj šesttedenski dopust.
Vendar pa se splošno pričakuje, da je z
njegovim potovanjem v zvezi važna
politična misija.

Pozornost javnosti pa je osredotočena
tudi na zunanje ministrstvo, ker se tudi
Stimson v nekaj dneh odpelje v Evropo

in bo stopil v stike z zunanjimi ministri
evropskih velesil. Predsednik Hoover je
sprejel bruselskega poslanika Gibsona, ki
je v zadnjih letih zastopal Ameriko pri
raznih pogajanjih, in ki je dal Hoovu
obsežno poročilo. Pažnjo je izzvalo dej-
stvo, da je državni tajnik Stimson šel k
predsedniku Hoovu z obsežnim svež-
njem spisov. Sklepajo iz tega, da se je
posvetoval s predsednikom pred svojim
potovanjem o važnih zadevah medna-
r. enega pomena. Domneva se, da gre tu
predvsem za problem vojnihih dolgov in
za razorožitveno vprašanje.

Po objavi zasilnih odredb v Nemčiji

BERLIN, 9. junija. Razburjenje proti
posameznim določbam pravkar objavlj-
nih zasilnih odredb za saniranje nemških
državnih financ narašča od dne do dne.
L. ogorčene so levičarske skupine,
večina bremen prevrženih na fi-
nančno najšibkejšo sloje delojemalcev.
Spricho tega prevladuje splošno mišlje-
nje, da bo zahtevala socialistična stran-
ka takojšnje sklicanje državnega zbora.
Čeitev o taktiki socialistov bo padla
tekot jutrišnjega dne na seji vodstva
stranke in parlamentarnega kluba ter
strokovnih organizacij. Socialisti se še
deležajo, da se bo potrežilo s kompromi-
som popraviti nekaj najbolj krivičnih
odredb zasilnega zakona. Ako pa bo vla-
da odločno vztrajala na popolni izpolnit-
vi zasilnih odredb, potem je kriza vlade
in sedanje a režima neizogibna.

Britanska imperijalna konferenca preložena

LONDON, 9. junija. Veliko pozornost
je vzbudila vest, da je preloženo skli-
cane britanske imperijalne konference, ki
bi se imela sestati jeseni v Ottawi. Kot
vzrok navajajo uradni krogi nejasen par-

lamentaren položaj v nekaterih domini-
jonih, predvsem v Avstraliji in Novi Ze-
landiji. Pravi vzrok pa je dejstvo, da ne
more nuditi Anglija dominijonom nebe-
nih gospodarskih ugodnosti ter še ni bi-
lo mogoče doseči doslej v vladi niti spo-
razuma o kvoti za uvoz žita iz posamez-
nih dominijonov.

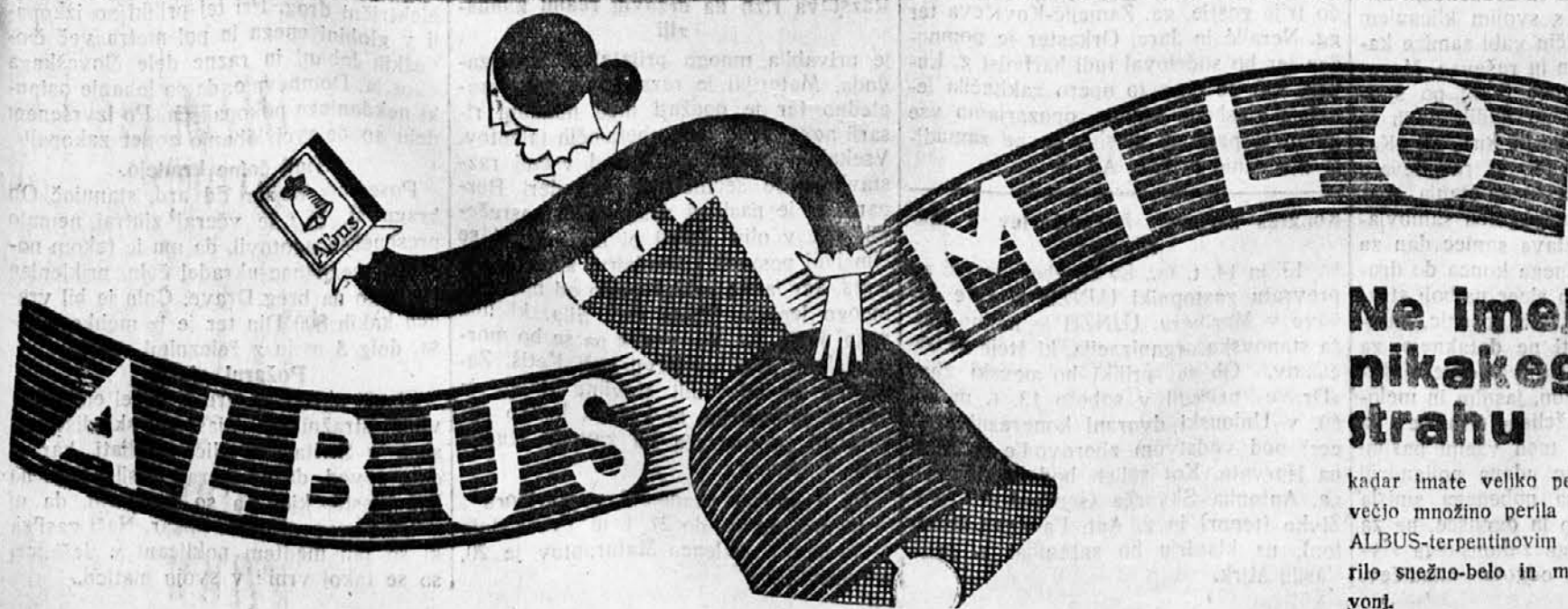
NORFOLK, 9. junija. Iz še nepojasnje-
nih razlogov je v luki Norfolk izbruhnil
požar, ki je v kratkem času zavzel ogo-
mne dimenzije. Vsa obsežna skladišča v
pristanišču z zalogami vred so popolno-
na pogorela. Ogenj je zajel tudi prek-
morski parnik, ki je bil zasidran v luki,
in ga je težko poškodoval. Škodo cene
na 90 milijonov dolarjev (nad 5 milijard
linarjev).

Pri zapeki, krvnem prenapoljenju tre-
buha, kongestijah, bolečinah kolčnih živ-
cev, bolečinah v boku, zasopljenosti, hu-
dem srčnem utripanju, migreni, šumenju
v ušesih, omotici, poboitosti, povzroči na-
ravna »Franz Josefova« grenčica izdat-
no izpraznitve črevesa in osvoboditev
od občutkov tesnobe. Mnogi zdravniki
uporabljajo »Franz Josefovo« vodo tudi
pri nadlogah klimakterijalne dobe z naj-
vočjim uspehom. »Franz Josefova« gren-
čica se dobi v vseh lekarnah, drogerijah
in specerijskih trgovinah.

jugoslovenski narod od kralja in Jugosla-
vije, ki so danes ena enota, povezana
med seboj na življenje in smrt.

Narod in kralj sta izvojevala in polo-
žila temelje tej državi! Zato imata tudi
samo ta dva pravico govoriti in odloča-

ti o usodi Jugoslavije. Volja obeh pa je
ena volja: »Jugoslavija bodi močna in
silna, v ponos njenih sinov, v zaščito mi-
ru in reda na Balkanu ter v strah in tre-
pet vsem nasprotnikom jugoslovenskega
rodu!»

**Ne imejte
nikakega
strahu**

kadar imate veliko perila oprati. Tudi naj-
večjo množino perila operete brez truda z
ALBUS-terpentinovim milom. Napravi pe-
rilo snežno-belo in mu daje svež, prijeten
vonj.

Kukavica, našega ljudstva prijateljica in dobrotnica

»Kukala: Ku-ku! Kukala: Ku-ku!
Da bi zmerom tak lušno b'lo!»

Kako reven, kako ubog je mestni otrok, pa naj bo bogatih starišev sin ali pa ljubljeneč-edinec delavskega trpina iz zadimljenega predmestja, ako je po miljeju, v katerem se giblje, in po vzgoji, ki mu jo nudi dom in šola, zgubil naravni in prepotrebni stik s prirodo, z najboljšo in najtemeljitejšo učiteljico vsega človeštva, v tako usodepolni meri, da niti kukavice, te naše ljudske prijateljice, te velike dobrotnice našega kmetijskega ljudstva, ne pozna; da mu je tuja vsebina in melodija njene pomladanske pesmi in da ve samo suhoparno po besedi lu zaprašene in zastarele knjige povedati, da je ona prva oznanjevalka ljube pomladi!

Baš ta zadnja trditev, ki je že takorekoč med nami podedovana in zato šablonska in obrabljena, v naših pokrajinah vsaj dejstvom samim niti ne odgovarja povsem, ako razumemo in vzamemo ono hvalo prav dobesedno. Kajti zvončki in jeglički, »kurjice« (črni teloh) in vetrnice so že davno zgubile svoje nežne cvetne lističe; marsikateri listnat grm, ne samo trnolica, je že pred tedni odcvetel in cela vrsta ptic-pevk in drugih selilcev prepeva že teden za tednom po naših gozdovih in vrtovih, v livadah in na poljih, škinkovci-samci, škranjčki, drozgi, taščice, pastirčice in pogorščki, pa še mnogo, mnogo drugih, tako da bi se o njih bolj upravičeno lahko reklo, da so oni prvi oznanjevalci dolgo in težko pričakovane vigredi. Kukavica, kakor tudi binkoštni pevec kobilar, slavca in grlica, se nikdar ne prenačijo s selitvijo iz svojih toplih južnih zimovišč v naše hladne severne kraje. Šele, ko so vsa listnata drevesa od buke in jeseni do jerebke in gabra dobila svoj svežezeleni pomladanski kras in nakit v svoje vejevje in v svoje najvišje, zračne krošnje, šele, ko so topli in oživlajoči žarki pomladanskega solca izvabili tisoč in tisoč žuželk izpod mehkih blazin suhega in vlažnega potlesnega listja in iz zimskih skrivališč v ljubju in v skorji starih propadajočih dreves, debel in štorov, šele koncem aprila in začetkom maja, se neko jutro zasliši izpod zelene listnate strehe bližnjega gozda znani, dvo-zložni klic: »Ku-ku! Ku-ku!» v veselje naivni deklici, ki veruje, da bo že v enem letu poročena, ker ji je kukavica samo enkrat zakukala; v veselje varčnemu mladeniču, ker je tedaj, ko je v tej pomladi prvič slišal kukavico, imel dosti denarja v žepu; v veselje sivolasemu starčku, ker veruje, da bo še petnajst let živel, ker je kukavica baš njemu, ko jo je poslušal in skrbno štel njene klice, zapela zaporedoma in nepretrgoma petnajstkrat svoj »Ku-ku«; v veselje vsemu našemu kmetškemu ljudstvu, v kojega gozdovih in posestvih živi, pa tudi v veselje in nedolžno uživanje vsem, ki vkljub vsem omamljivim pridobitvam zunanje moderne kulture in tehnike niso zgubili zveze z živo naravo in so si ohranili bister pogled v njeno dušo in njeno srce.

Ko čuješ iz gozda enakomerne klice: »Ku-ku«, moraš vedeti, da je to pomladanska pesem ljubezni in hrepenenja kukavičjega samca, ki s svojim klicanjem petjem na enak način vabi samice kako veliki divji petelin in ruševca. Morebitne tekmece je samec takoj po svojem prihodu preganjal po hudih bojih iz svojega revirja. »Ku-ku-ku-ku!« ali »Ka-ka-ka-ka« so bojni klici, ki razodevajo boj in pretep radi posestnega stanja, gozda in revirja. Kot brezpogojen samovladar patrolira in preletava samec dan za dnem svoj revir od enega konca do drugega, si išče hrane, in sicer najbolj strupenih in najbolj škodljivih gosenic, katerih se drugi ptiči niti ne dotaknejo, za svoj dobesedno nenasitljiv požrešni želodec in kliče z glasnim, jasnim in melodioznim »Ku-ku« zaželjene družice. Ta je kot velika izjema med vsemi našimi pticami že od narave udana poliandriji (mnogomoštvu). Nima nobenega smisla ne za domače gnezdo in ognjišče, ne za sladkosti harmoničnega zakonskega življenja in še manj za odgojo mladičev.

Plašna in nemirna, je vedno na potovanju, kjer ima prilike dosti, vsak dan se seznaniti in ljubimkovati z drugim, novim kavalirjem. Njena podvrženost mnogomoštvu sili naravno tudi samca v poligamijo. Le redkokdaj se nudi človeku prilika, da more majnika ali junija meseca opazovati srečanje zaljubljenega kukavičjega parčka. Koketno in zapeljivo se ona, ki je še včeraj uživala ljubezen drugega galana, niemu približuje in se mu začne na glas hehetati in čehovati; ona razpne svoja repna peresa v graciozno palačo in dela pred njim, sedeč in zibajoč se na tanki vejici, najelegantnejše poklone. To je tiha in skrita ljubezenska idila samo za nekaj trenutkov. Drugo jutro je ona že zopet na potovanju v zeleni gaj drugega ljubimca; zapuščen samec pa si s svojim glasnim »Ku-ku« s sosednega hriba kmalu prikljče drugo, novo prijateljico.

Od 15 do 20 jajc znese ena sama kukavica. Kakor je ona sama požrešna in nenasitljiva in kakor so nenasitljivi in požrešni že prvi teden vsi mladiči, tako je razumljivo, da si kukavica ne dela sama svojega gnezda in da prehrane in odgoje svojih otrok niti ne pozna, ker bi zato nikoli ne imela časa. Jajce, navadno vsak tretji dan po eno, znese v ermovju na tleh in ga potem spretno spravi in vtihotapi v gnezdo drobne ptičice, ki nevhvaležno mlado kukavico, ki je njene prave otroke izrinila iz domače postelje, krmi in goji z vso materinsko ljubeznijo in skrbjo.

Ko v drugi polovici meseca avgusta zgodaj zjutraj tenke megle ob rekah in gozdovih dajo slutiti počasno prihajanje zgodnje jeseni, je kukavica zopet na potovanju; topot ne samo ona, temveč tudi on: že se selita v južne kraje. Mlade kukavice, ki so v zelenem gozdu vzrastle brez matere in brez očeta in se s krušno materjo in s krušnim očetom nikoli niso mogle sprijazniti, ostanejo še dalje pri nas. Šele meseca septembra, ko dorastejo in so sposobne za dolgo pot, nas zapuste in se sele v svoja zimovišča.

Ljubezen našega ljudstva do kukavice ni samo platonskega značaja; je tudi zelo utemeljena stvarno. Najbolj škodljive in najbolj nevarne gosenice različnih prelecov, kakor so smrekov prelec, prstaničar in sprevodni prelec, ki se jih vsaka druga ptica izogiba, ker so strupene in z nevarnimi dlačicami pokrite, baš te gosenice ljubi nad vse požrešna kukavica; nje išče, pobira in s slastjo požira v naravnost neverjetnih množinah in s tem silno koristi našemu poljedelstvu in gozdarstvu, tako da je v resnici kukavica prijateljica in dobrotnica našega ljudstva na deželi. Dr. Fr. Mišic.

Mariborsko gledališče

REPERTOAR:

Torek, 9. junija. Zaprto.

Sreda, 10. junija. Zaprto.

Četrtek, 11. junija ob 20. uri »Evangeljnik«, ab. A. Premijera.

Klenzlova opera »Evangeljnik«, ki se je radi bolelosti ge. Kovičeve morala odložiti, bo doživela svojo letošnjo premijero v četrtek, 11. t. m. Sodelovali bodo trije gostje, ga. Zamejič-Kovičeva ter gg. Neralič in Jarc. Orkester je pomnožen ter bo sodeloval tudi harfinist g. Lukež. Ker se bo s to opero zaključila letošnja glasbena sezona, opozarjamo vse ljubitelje petja in glasbe, da ne zamudijo poslednje prilike. Ab. A.

Kongres narodnih železničarjev v Mariboru

Na 13. in 14. t. m., ko se zbero prvič po prevratu zastopniki UJNZB iz cele države v Mariboru. UJNZB je najmočnejša stanovska organizacija, ki šteje 35.000 članov. Ob tej priliki bo pevski zbor »Drave« priredil v soboto 13. t. m. ob 20. v Unionski dvorani kongresni koncert pod vodstvom zborovodje g. Albin Horvata. Kot solisti bodo sodelovali ga. Antonija Skvarča (sopran), g. Avg. Živko (tenor) in g. Ant. Faganeli (bariton), na klavirju bo spremljal g. prof. Vasilij Mirk.

Mariborski in dnevi drobiž

Občni zbor Ljudske univerze

Snoči se je vršil v prostorih Apokina občni zbor Ljudske univerze, ki ga je otvoril s pozdravnim govorom predsednik g. inž. Kukovec. Za njim je podal g. profesor Kos tajiško poročilo, iz katerega posnemamo, da je priredilo društvo tekom lanskega leta 32 predavanj in 5 koncertnih nastopov. Največ predavanj je obsegal evgenični kurs ter je bilo povprečno pri vsakem predavanju kakih 60 do 120 poslušalcev. Manj so uspeli umetnostno-zgodovinski večeri. Največ ljudi pritegnejo še potopisna predavanja s skioptičnimi slikami. Odbor je imel štiri seje.

Po tajiškem poročilu je podala gđ. Ažmanova blagajniško poročilo. Vseh dohodkov je bilo 34.528 Din, izdatkov pa 35.064.60 Din, tako da znaša primanjkljaj 536.80 Din. Dohodkov od predavanj je bilo 26.261 Din, izdatkov pa 35.064 Din. Članarina za 303 člane je vrgla 4867 Din. Društvo je prejelo razmeroma neznatne podpore, predvsem od banske uprave in Posojilnice v Mariboru. Nekaj je dala tudi mariborska občina, vendar pa je izreklo več članov željo, da bi občina posvetila malo več pozornosti delovanju Ljudske univerze in jo primerno gmotno podprla. Kolike so težave, s katerimi se mora boriti odbor, najlepše dokazuje, da se bila predavanja, pri katerih je znašal skupiček vstopnine od 40 do 88 Din, kar tudi ni baš najboljša izpričevalo za mariborsko javnost. Od 33 predavanj je bilo samo 12 suficitnih.

Po poročilih se je razvila daljša debata, v katero so posegli gg. dr. Rapotec, dr. Travner in drugi, ki so predlagali razne mere za pospešitev dela Ljudske univerze. Po sprejetju revizorskega poročila je bil znova izvoljen stari odbor na čelu s predsednikom inž. Kukovcem in podpredsednikom dr. M. Kovačičem.

Občnega zbora sta se med drugimi udeležila tudi gospa general Maistrova in minister v pokoju dr. V. Kukovec.

Pevsko društvo »Obilič« pride v Maribor

Akademsko pevsko društvo »Obilič« iz Beograda je sporočilo mestnemu načelnstvu in vsem kulturnim organizacijam v Mariboru, da želi uresničiti svoj že davni san in prirediti koncertno turnejo po dravski in savski banovini in z narodno pesmo doprinesiti k čim boljšemu medsebojnemu spoznavanju in zblizanju. »Obilič« želi obiskati tudi Maribor in bo priredil tu koncert v dneh od 5. do 12. julija. Dan še ni točno določen, pa se bo določil v najkrajšem času. Danes popoldne ob pol 18. se vrši v mestni posve-tovalnici posvetovanje zastopnikov mestne občine ter drugih korporacij in organizacij o načinu organizacije koncerta. Naša pevsko društva so na svojih koncertnih turnejah v Beogradu, po moravski in vardarski banovini bila povsod sprejeta z največjo gostoljubnostjo in koncertne dvorane so bile povsod polne navdušenega občinstva. Naša dolžnost je, da se oddolžimo bratom iz juga in storimo vse, kar moremo, za čim lepši uspeh »Obiličevega« koncerta.

Razstava rizb na državni realni gimnaziji

je privabila mnogo prijateljev tega zavoda. Material je razstavljen zelo pregledno ter je opaziti med mladimi risarji nekaj prav lepo obetajočih talentov. Vsekakor najmočnejši med vsemi razstavljalci je sedmošolec Žnuderl Bernard, ki je naslikal nekaj prav posrečenih slik v olju. Želeti bi bilo, da bi se čim bolj posvetil spopolnitvi svojega talenta, ker lahko pričakujemo od njega še mnogo levega. Obeta tudi Sila, ki ima nekaj lepih del. Kot grafik pa se bo mordal tekom časa uveljaviti tudi Ketiš. Zanimivo so bile tudi številne rizbe iz opisne geometrije, ki kažejo, koliko pozornosti se posveča na zavodu studiju tega predmeta.

Na Trgovski akademiji v Mariboru je matura od 10. do 27. t. m. Predseduje g. ravnatelj Dolenc. Maturantov je 20, maturantk 9.

Velik požar na Dravskem polju

Strele uničila tri gospodarska poslopja. — Devet požarnih bramb na delu.

Snoči okoli desete ure so se zbrali nad Dravskim poljem temni oblaki, iz katerih so žvigali zločesti bliski. Kmalu je zažarelo na zapadu nebo in ni trajalo dolgo, ko so izvedeli mariborski gasilci, da gori v Ješenci pri Račah, kjer je udarila strela v poslopje Franca Viherja, vulgo Kovača. Požar se je bliskovito širil ter objel tudi s slamo krita poslopja Ivana Preloga in Vauhnik Ane.

Prvi, ki je obvestil bližnje gasilce o nesreči, je bil komandir orožniške stanice v Račah, Hirš Karel, ki je vjel tudi zloglasnega morilca Mohorka. Na nje gov telefonični poziv so kmalu jele bržeti na kraj nesreče požarne brambe iz Spodnje Poljskave, Frama, Hoč, Studencev, Pobrežja, Maribor, Brezja in Št. Janža na Dravskem polju.

Prihiti gasilci so storili vse, da omejeje divjanje ognjenega elementa in rešijo, kar je bilo še rešiti mogoče. Gašenje in lokaliziranje požara je trajalo do zore. Vsa tri poslopja omenjenih gospodarjev so pogorela do temeljev ter je pripisovati samo napornemu delu gasilcev, da ni ogenj zahteval še večjih žrtev.

Z opeko krite stanovske hiše so ostale razen malih poškodb nedotaknjene. Živina je bila k sreči vsa rešena, poginilo je samo nekaj piščancev. Vsekakor pa je škoda zelo znatna in je le deloma krita z zavarovalnino.

Na moškem učiteljskišču

so se pričeli učiteljski diplomski izpiti 1. junija in bodo trajali do 18. junija. K izpitom je pripuščenih 41 učiteljskih kandidatov, dva pa imata ponavljalni izpit iz enega predmeta in prideta k izpitu v septembru. Kot ministrski odposlanec je dospel g. prof. Todor Bidojković iz Beograda.

Učiteljsko društvo za Maribor in bližnjo okolico zboruje v sredo 10. t. m. ob 16. uri pri Balonu. — Odbor.

Važen popravek.

V sobotni notici »Čuden pojav na Pohorju« se nam je vrnila neljuba pomota in zato popravljamo: Ni res, da bo otvoritev Pohorskega doma 15. t. m., kakor je bilo tam javljeno, ampak res je, da se otvoritev Pohorskega doma vrši že v nedeljo 14. t. m. ob 10. uri.

Nevarni rokoborski podvigi.

Znani šaljivec posestnik Rok Lepej iz Jelovca pri Bresternici je kljub svojim 46 letom prav navdušen športnik. Ker na deželi ni žogobca, je slučajno zvedel za — rokoborbo. In to po časopisih. Začel je s treningom. Za »nasprotnika« si je izbral svojo kravo, ki ga je v svoji športni nepismenosti tako zdelala, da so ga morali s težkimi poškodbami na obeh nogah odpremiti v splošno bolnico. Ponesrečenec pravi, da je kravoborba opasnejša od biko- ali rokoborbe. — Njegovo stanje k sreči ni preveč nevarno.

Ostanki grobišča na Slomškovem trgu.

Včeraj popoldne so kopali delavci mestnega električnega podjetja na Slomškovem trgu pred škofijo jamo za novi električni drog. Pri tej priliki so izkopali v globini enega in pol metra več človeških lobanj in razne dele človeškega okostja. Domnevali, da so lobanje ostanki nekdanjega pokopališča. Po izvršenem delu so delavci lobanje zopet zakopali.

Tudi čolne krađejo.

Posestnik Kaffer Edvard, stanujoč Ob bregu št. 16, je včeraj zjutraj nemalo presenečen ugotovil, da mu je tekom noči nek neznanec ukradel čoln, priklenjen z verigo na breg Drave. Čoln je bil vreden kakih 800 Din ter je iz mehkega lesa, dolg 5 m in z železnimi rebri.

Požarni alarm.

Sinoči okrog 19. ure je začel eden številnih stražnikov vojaškega skladišča za senu v Stritarjevi ulici streljati, kar je dalo povod, da so morali gasilci priti na lice mesta, kjer pa so ugotovili, da ni nobene nevarnosti za požar. Naši gasilci, ki so bili medtem poklicani v Ješence, so se takoj vrnili v svojo matico.

Nivelizacija kulture in narodne manjšine

NEKO LIKO ODGOVORA CELOVŠ KEMU PROFESORJU GRABERJU.

Celovški profesor Jurij Graber je priobčil v februarjskem zvezku »Wiener Zeitschrift für Volkskunde« študijo: Deutsche Einflüsse in Brauchtum, Sitte und Sage der Kärntner Slowenen (1—16). Namen Graberjeve študije je pokazati, da je vse duševno življenje koroških Slovencev v svojem poreklu nemško, in da razen jezika koroški Slovenci slovenskih samobitnosti sploh nimajo. Navade, običaji in pravilice koroških Slovencev so nemške; to prikazuje na primerih grmad (5), Miklavževega (6), pehtre (7), velikonočnega ognja (8—9), velikonočnega vstajenja (9), kresa (9), telme (10), pravljic (10), more (11), škratov (11), škopnjakov (12), kralj Matjaž v Peci (13) in Hidegar-di (15). Po Graberju so vse te narodopisne značilnosti koroških Slovencev v svojem izvoru nemške in od Nemcev so jih prevzeli nato koroški Slovenci.

Za podrobno in kritično oceno navedenih trditvev pridejo v poštev naši znanstveni zborniki, predvsem »Etnolog« v Ljubljani in domači Časopis za zgodovino in narodopisje. Nas zanima predvsem načelno vprašanje: 1.) Ali obstoji res tako ostra meja v Karavankah in Boškem pogorju med duševnim življenjem podravske in posavske-primorske Slovencev, kot jo kaže zlasti pri kralju Matjažu, vilah itd. Graber. 2.) Ali je vrsta narodopisnih samobitnosti, katere kaže Graber kot izvirno nemška, res samo nemška in ali niso v njih izraženi splošno indoevropski motivi, tako da bi Graber to, kar je splošnega, indoevropskega, priznaval izključno samo Nemcem? 3.) Kako vpliva prevzemanje tuje kulture, nivelizacija kulture na manjšinske narode?

1. Graberjevo, kakor tudi stremjenje mnogih drugih gre za tem, da ugotovijo razlike med Slovenci severno in južno od Karavank. Za to uporablja med drugimi tudi pripovedko o kralju Matjažu, ki spi v Peci. Ta verzija je Graberju samo izraz nemške cesarske pripovedke o spečem cesarju. Graber pa pri tem pozablja, da motiv spečega vladarja ni samo nemški, ampak mednarodno ter izhaja iz dobe verskih vojn Evrope z islamom. Poleg tega pa Graber tudi ne vidi slovenskega državnopravnega značaja kralja Matjaža, ki izhaja bržkone iz časa kmetijskih uporov; obenem pa smatra kot edino koroško pripovedko o kralju Matjažu ono o ljudskem kralju v Peci, ignorira pa ostale slike kralja Matjaža kot bojevnika proti Turkom ter jih smatra za duševno last edino kranjskih Slovencev. Pogled na Strekljevo zbirko Slov. narodnih pesmi pa pokaže takoj na prvih straneh, da imamo pripovedko o kralju Matjažu kot protiturskem junaku najbolj diferencirano baš na Koroškem, in to na Zili, v Kanalski dolini in v Rožu. Če tako Graber v ljudski kulturi nasilno razmeji s kraljem Matjažem koroške in kranjske Slovence po Karavankah, pa pripisuje v drugem primeru nemški značaj rojenicam tudi izvenkoroških Slovencev, to pa zato, da lahko razširi nemški kulturni vpliv tudi na jug od Karavank. Najznačilnejši dokaz za to so koroške žalik-žene, po katerih so »kranjski« Slovenci upodobili tudi svo je rojenice. Ne glede na to, da so poznane rojenice tako Slovincem na Koroškem kakor na ostalem Slovenskem in da tako tudi tukaj ni kulturne meje med njimi v Karavankah, ugotavlja Graber izključno nemški značaj žalik žen — katere so do zvedno vplivale na kranjske rojenice — po besedi žalik, ki je prišla gotovo iz nemščine. Pri tem pa ne upošteva, da imajo koroški Slovenci za iste žene tudi slovensko ime bele žene (M. Majar). Da je pa ime bele žene prešlo od koroških Slovencev med Nemce (Kotnik, Kelemina) in povzročilo s tem obratno, to je slovenski vpliv na Nemce, tega Graber naravno ne omenja; kajti potem bi moral ugotoviti: da imamo res mnogo nemških vplivov med koroškimi in ostalimi, torej vsemi Slovenci, da pa posedujejo tudi vzhodnoevropski Nemci celo vrsto slovenskih. Na primerih kralja Matjaža in rojenic, oziroma žalik žen, vidimo Graberjevo delovno metodo, ki poizkuša postaviti mejo med Slovinci in Nemci na Karavanke, oziroma vklemiti Kranjsko v nem-

ško kulturno območje s tem, da enostavno ne upošteva slovenskih kulturnih elementov koroških Slovencev.

2. Druga stran Graberjeve delovne metode pa gre za tem, da izvede posamezne nazive k kulturnem življenju koroških Slovencev iz nemščine. S tem, če dokaže nemški izvor besede, smatra tudi že za dokazano, da je potem pripovedka ali običaj nemškega izvora. Pozablja pa pri tem na izvor bajeslovja sploh, ki tiči v panteizmu predkrščanske dobe in v krščanskih obredih (Miklavž, Božič, pehtre) istotako. Pri tem je Graberju zopet vseeno izvor običaja nemški, četudi je izvor besede latinski (tehna, truta mora) in četudi je s tem nakazano, da so prevzeli tako Slovenci kakor tudi Nemci besedo in običaje od prebivalstva, ki je živelo na tem ozemlju pred doselitvijo Slovencev, tako da bi bili tudi v tem slučaju Slovenci posredniki za Nemce. S tem pa pride mo na temeljne izvore naših bajk in pripovedk, na indoevropski panteizem, na demone, življenje duše po smrti, za zgodovinske pa na zgodovinske dogodke, pri nas zlasti na turške boje. Vsled skupnega indoevropskega izvora slovenskega in nemškega bajeslovja pa je razumljivo, da bodo tozadevno imeli Slovenci in Nemci mnogo skupnega, kar postane še bolj jasno vsled poznejšega vpliva krščanstva, kateremu oba naroda pripadata. V študiji, kot je Graberjeva, bi bilo potrebno najprej ugotoviti, kaj je skupno indoevropsko in kaj zopet specifično nemško (Prim. Polivka). Samo takrat, če Graber ugotovi izključno nemške osobine navad, običajev ali pa bajk in pripovedk, šele tedaj lahko začne z reševanjem vprašanj, ktera si je zastavil. Na drugi strani pa je predpogoj za tako študijo ugotovitev vplivov geografske in otne pokrajine, katera je prav tako usmerjala bajeslovje alpskega slovenskega in nemškega prebivalstva. In nato prebajanje teh bajeslovskih motivov iz Alp drugam. Kelemina je ugotovil vrsto primerov, ko nahajamo ob Dravi izoblikovane iste motive tako n. pr. na Koroškem kakor tudi med hrvatskimi kajkavci. Iz tega izvira, da moramo ugotoviti možnosti, v koliko so vzhodni, srednjepokrajinski vplivi učinkovali ob dravski podelnici na alpske Slovence in Nemce, ter obratno. Za Graberja in vse pristaše Srednje Štajerske do Boča bi bilo prav to vprašanje posebno važno, ker bi z njim lahko pokazali, kako so eventualni alpski vplivi delovali na nižinske kraje, obenem pa bi na njem uvideli, da je treba pri Koroški gledati bolj na smer zahod-vzhod, kot pa sever-jug.

Ugovarja se bode, češ Graber je hotel pokazati samo nemške vplive na koroške Slovence. Dobro, prav za to pa rabi. Če pa Graberjevo metodo uporabimo na izvirne nemške in geografske alpske elemente, poleg tega še vzhodne, ker ravno na teh bi lahko pokazal eventualne vplive Nemcev na Slovence, kot je poizkusil pri rojenicah. Važno pa je to tudi vsled tega, ker je baš v srednjem veku, ko se ti elementi ustaljujejo, bila Koroška usmerjena k Italiji in ob Dravi na vzhod, mnogo manj pa na jug preko Karavank.

Grabereva metoda sama ne more biti vsled tega absolutno merilo, ki pokaže nemške vplive na Slovence. Po tej metodi lahko dokažejo Slovenci na podlagi Strekljevih in Lesslakovih toponomastičnih študij, da je vse Pomurje in prav vse Podravje do Toblacha in Vel. Kleka kulturno slovenska zemlja. To pa na ta način, če ne upoštevajo prazgodovinskih elementov, kar odgovarja Graberju, ki ni upošteval izvirnih nemških in geografskih alpskih. Pa tudi etimološka metoda sama ima samo relativno veljavo. Nobenemu grškemu nacionalistu ne bo prišlo na misel, da bi iz današnjih besed auto, aeroplan izvajal grški vpliv na moderno tehniko. Zadnje študije n. pr. o plugu (Lud Slowianski) nam kažejo prav tako relativno vrednost etimološke metode. Pri Graberjevih razmotrivanjih pa moramo biti še posebno previdni, ker gre tu za vprašanje indoevropskih temeljev, pri katerih je treba upoštevati ne samo nemški izvor besede, ampak izvor besede v drugih indoevropskih jezikih; nadalje pa

Najodličnejši strokovnjaki kozmetike so napravili z vestnim iskanjem in delom tekom let vrsto „Palmira“, ki ima vse pogoje, da odkloni ovire, ki zadržavajo, da ne pride lepota do boljšega izraza in ki še bolj izražavajo obstoječo lepoto.

Stvoritve te vrste so:

„Palmira“ krema, milo, kolonjska voda in puder, ki se dobivajo v vsaki strokovni prodajalni.

„Palmira“ lepoto rodi in zdravilju godi!

še etnografski izvor kraja; kajti v slučaju, če so te besede ostale v krajih, kjer imamo po Slovincih asimilirane drobce nemških kolonistov, potem ne more biti prvenstvenega govora o nemških upivih na Slovence, ampak narobe.

3. Slovenci smo bili v zgodovini politično manjšinski narod. Fevdalna doba nas je izročila političnim vplivom tujega plemstva in tuje cerkve. Istočasno pa smo prišli v okvir zapadne — ne nemške! — kulture. Narodna individualnost Slovencev se izraža najmočnejše v tem, da so oni kot politična niča prevzeli vzporedno z gospodujočimi Nemci zapadno kulturo, obenem pa obdržali lastno govorico. S prevzemom zapadne kulture smo postali kulturno, pa čeprav tudi kot njihovi učenci, Nemcem enakovredni. In kot kulturno Nemcem enakovredni, smo začeli v dobi demokracije misliti na lastno politično življenje. Stremljenje po lastnem političnem življenju je vedno dokaz in posledica, da je manjšinski narod kulturno na isti stopnji kot gospodujoči. Za kulturno nivelizacijo sledi tudi stremljenje

po politični nivelizaciji, to je po politični enakopravnosti gospodujočega in manjšinskega naroda.

Da nismo izgubili Slovinci na vetrovnem križišču Italije, Alp in Srednjega Podonavja svojega jezika, je najmočnejši dokaz, na katerega je opozoril že F. Kos, da smo kljub tisočletnemu političnemu suženstvu živeli lastno kulturno življenje. Zato je krivo, če gleda Graber kulturni razvoj slovenstva politično; to je napaka, ki je položila Avstrijo v hladni grob. Manjšinski narodi, ki so sposobni, da kljub politični odvisnosti živijo samostojno kulturno življenje in katero je na isti višini, kakor življenje politično gospodujočega naroda, dokazujejo, da jim pripada pravica, živeti tudi lastno politično življenje. In ravno bajke ter pripovedke koroških Slovencev so eden dokazov kulturnega življenja koroških Slovencev, vsled česar je nemška moralna in politična dolžnost, da zasigurajo koroškim Slovincem nemoteni kulturni in politični slovenski razvoj.

J. b.

Sokolstvo

Sokolsko društvo v Središču ob Dravi priredi skupno z obrtnim društvom, ki proslavlja desetletnico obstoja, dne 14. junija 1931 pred Sokolskim domom veliko javno tombolo s telovadnim nastopom ob sodelovanju domače sokolske godbe s sledečim dnevnim redom: Ob 9. uri zbiranje obrtnikov pred Sokolskim domom, nato skupen odhod z godbo k slavnosti sv. maši. Po sv. maši slavnostno zborovanje v Sokolskem domu. Ob 14. uri 30 min. telovadni nastop vseh oddelkov domačega Sokolskega društva. Ob 16. uri začetek tombole, nato prosta zabava. Zvečer ob 20. uri ples v dvorani Sokolskega doma. Prijatelji Sokolstva in obrtništva prisrčno vabljeni! — Odbor.

Seja župnega načelstva

bo jutri, sredo ob 8. uri v župni sobi. Ker je na dnevnem redu župni izlet, pozivam člane načelstva, da se seje sigurno udeležijo. — Načelnik.

Sport

Mednarodne rokoborbe,

ki jih prireja ISSK Maribor dnevno na verandi pivovarne Union so včeraj končale sledeče: kot prvi par sta nastopila Aurel Pecasku (Rumunija):Frank Fritzu (Saksonska). Izredno fair borba je po 25 minutah končala neodločeno. Drugo srečanje med poljskim orjakom Orszovskim in Nizozemcem van de Borgom je nudilo napeto borbo, simpatičen in miren Nizozemec je moral kloniti po 16 minutah pred silo Poljaka. Najinteresantnejše je bilo zadnje srečanje med izbornim tehničarjem Bognarjem (Ogrska) proti Sedmogračanu Čontasu. Oba sta imela večkrat priliko nadvladati nasprotnika, vendar se je Bognar stalno izmuznil tudi nevarnim dvojnimi nekonom Čontasa, ta pa je s svojo ogromno močjo znal paralizirati tehnične trike Madžara.

Danes v torek 9. t. m. nastopijo sledeči pari: 1. Orszovski (Poljska):Pecasku

(Romunija), 2. Belič (Bolgarska):van de Borg (Nizozemska), 3. Čontas (Sedmogračka):Frank (Saksonska). Pričetek borb ob pol 21. uri.

Lep uspeh Štefana Rozmana na Dunaju.

V nedeljo se je vršila na Dunaju mednarodna kolesarska dirka, katere se je udeležilo 53 najboljših dirkačev iz Avstrije, Nemčije, Madžarske, Čehoslovaške, Italije in Jugoslavije. Mariborski podsavez koturškega saveza je poslal na Dunaj odličnega dirkača Štefana Rozmana, člana kolesarskega kluba Peruna. Dasi Rozman terena ni poznal in je poleg tega imel smolo s svojim partnerjem — dirkali so v pari — si je vendar priporil z 8 točkami četrto mesto. Prevozil je 36 km dolgo progo v 1 uri in 3 minutah. Prva 3 mesta so zasedli Avstrijci, 5. Madžari, 6. pa Čehoslovaki.

ISSK Maribor v Murski Soboti.

V nedeljo gostuje kombinirano moštvo okrožnega prvaka v Murski Soboti ter odigra proti SK Muri prijateljsko tekmo.

Obeta se nam ugodna letina.

Privilegirana družba za izvoz je zbrala podatke o stanju posevkov in izgledih za letošnje žetev. Po vseh poročilih bomo imeli tudi letos vsaj tako dobro žetev kot leta 1929, ki je bila po svetovni vojni najboljša. Ječmen obeta kar najlepše, pšenica ima dovolj mokrote, koruza je vsepovsod dobra. Ugodna bo tudi letina sadja. Stanje živina je povsod zadovoljivo in ni v nobenem predelu države kakih kužnih bolezni.

Strategičen most med Jugoslavijo in Rumunijo.

Po dolgotrajnih pogajanjih je bil sprejet med jugoslovensko in rumunsko vlado sklep o zgraditvi mostu preko Dunava pri Brzi Palanki. Jugoslovanska vlada je že odobrila kredite za prva pripravljala dela.

Češka glazba v inozemstvu.

V zadnjih tednih je imela Češka filharmonija nad vse uspele turneje po Jugoslaviji in Italiji. Moravski učiteljski pevski zbor pa je pel v Rigi, kjer je že največje trumfe.

M. Zavaccoi

V senci jezuita

Zgodovinski roman.

127

»Motite se! Vi nimate sina. Ali bolje rečeno, Vaš sin in hkrati vaš oče, vaša mati, vaša rodbina in vaše vse je — družba Jezusova. Človek, o katerem govorite, vam ne pomeni ničesar!«

»O, krutost! O, neusmiljenost, mučiti tako človeško srce!«

»Izberite si, gospod De Monkler; podvržite se ali pa se uprite naravnost. V prvem slučaju je neizogibno, da Lantne umre, v drugem vem, kaj mi je storiti...«

»Ne podvržem se,« je zarjul Monkler. »In ti, peklenški menih, ne uideš živ iz te sobe!«

Tako govoreč je planil veliki profos kvišku in skočil med Lantne in med vrata.

Lojola, nič manj uren od njega, se je umaknil za veliko pisalno mizo.

Monklar pa je bušil v krogot.

»Držim te!« je dejal.

Lojola je skomignil z ramami.

Vzdignil je roke in vzkliknil:

»O, Gospod, naj se zgodi tvoja volja! Ako je prišla ura, ko se mi je vrniti v tvoje krilo, bodi blagoslovljena ta ura! In gorje njim, ki ne razumejo Abrahama, ki je privezal svojega sina na oltar daritve in prijel za nož, da ga žrtvuje! Gorje njim, ki se ne spominjajo, da si poslal v grm nedolžno jagnje v nadomestilo za sinu Abrahamovega!«

Monklar je obstal kakor ukopan.

»Kaj pravite?« je mrmral veliki profos.

Izgubljen je, si je mislil Lojola.

Na glas pa je vprašal hladno:

»Ubljite me, gospod, saj vidite, da se ne branim. Česa še čakate?«

»Kaj ste rekli prej?«

»Nič posebnega, razen, da se Abraham ni obotavljal seči po nožu, da žrtvuje svojega sina!«

»Ali niste rekli, da je sam Bog poslal jagnje...?«

»Brezumnež,« je zarohnel menih. »Kdo ti pravi, da se v poslednjem trenutku ne bo pojavilo jagnje v grmu? Kdo ti pravi, da Bog ni hotel poizkusiti tvoje vere in zvestobe, kakor je preizkusil vero in zvestobo Abrahamovo? Kdo ti pravi, da bo dovolil, da se ta strašna žrtev res dovrši! Obtožuješ nas, sin moj! Ali misliš, da je naša duša res brez človeškega čustva in da naše srce ne utripa ravno tako kakor tvoje? Ali ne razumeš... Toda ne, ne!... Ničesar nisem rekel. Le suneite!«

»Rotim vas,« je vzkliknil Monkler v deliriju, povejte vse do kraja! Oh, ali je mogoče, da vas razumem prav!... Ali je mogoče, da slutim vso jasno resnico?«

»Naj bo! Ali ne razumete ubogi in zbegani oče, da je množica treba zdravih vzgledov... Ali ne razumete, da mora zaradi Pariza in zaradi blagra Svete Cerkve Lantne brezpogojno na morišče? In ne razumete li tudi, da je vse pripravljeno, tako da niti ne bo oškodovan ugled gosposke niti ne izgubite vi svojega sina in visokega staleža, ki ga zavzemate?«

Monklarju je bilo padlo orožje iz rok, ki ga je bil že dvignil nad menihom.

»Moj sin bo torej rešen?« je zajecjal.

»Povedal sem vam že preveč!« je vzkliknil Lojola. »Vam ne ljubo sem prelomil pravilo našega reda, ki hoče, da izkazuje sleherni člen velikemu mojstru pokorščino, ne da bi mu bilo treba razlagati kako in kaj.«

Monklar se je priklonil do tal.

Nesrečnež!

Verjei mu je!...

Bil je prepričan, da ga je hotel Lojola samo izkušati.

»Kaj naj storim, da pozabite moje brezbožne besede?« je zamrmral.

»Kakšne besede, sin moj? Ničesar nisem slišal, razen tega, da se podvržete!«

»Da, da!«

»In razen tega, da verujete v moč in oblast naše družbe!«

»Da — oh, da!«

»In da verujete v vsemogočnost tu navzočega velikega mojstra!«

»Da, da!« je ponovil Monkler, povešaje čelo.

»Preostaja vam torej le še, da ukažete sami, naj odvedejo zločinca, ki je napadel v moji osebi Krista samega, pod vešala!«

Trepot je izpreletel Monklerja od nog do glave.

»Bodite brez strahu: vaš sin ne pojde iz te hiše. Ukrenil sem vse. V petih minutah bo v vašem naročju.«

Monklar je zakričal v strašni radosti.

»Oče!« je vzkliknil, »kadar koli ukažete, žrtvujem za vas svoje življenje!«

»Žurite se, sin moj!« je velel Lojola smešljaje.

»Stražniki!« je zaklical Monkler z grmečim glasom. Obenem pa je prijel Lojola za roke.

»Prečastiti oče,« je dejal s prosečim glasom, »ali mi prisežete, da bo otet?«

»Prisegam Vam... vaš sin bo otet.«

»Ali mi prisežete,« je povzel Monkler trepetaje, »da ne pojde iz te hiše?«

»Prisežem vam, da vaš sin ne pojde iz te hiše!«

Sam pri sebi pa je dodal Lojola:

»Toda, ker ne vem, ali je Lantne Monklerjev sin, nisem primoran držati te prisege.«

Med tem pa so pribiteli stražniki na klic Monklerja in odprli kabinetova vrata. In Monkler je videl zdaj, da Lojola ni lagal: pred vsakimi vrati je stalo po deset stražnikov.

Desetnikov pogled je begal v precejšnji zadregi od menih do velikega profosa.

»Storite po ukazu prečastitega očeta,« je rekel Monkler.

»Primitelj je ukazal menih.

Začuden stražniki so odšli v zapore. Tik za njimi je sledil Monkler, bled in tresoč se krčevito, a za njim Lojola.

Na dvorišču se je ustavil veliki profos in pomeril menih z očmi.

»Potrpi,« je dejal Lojola.

Stražniki in ječarji so bili že spodaj.

»Oče,« je vprašal Monkler trepetaje, »ali ni trajala prizkušnja že dovolj dolgo?«

»Potrpajte!«

»Ti podleži mu store kaj žalega.«

»Ne, ne... ne bojte se ničesar...«

»Oh, čujte... ali slišite!... Nič več ne vzdržim... Dovolj je!«

Res se je slišal iz ječe hrup, kakor da se vrši borba.

Monklar je planil dol.

Tisti hip pa so se pojavili stražniki, tiraje v svoji sredi Lantneja, povezanega tako trdno, da se ni mogel geniti.

»Razvežite ga!« je zarohnel Monkler... »a ne... rajši ga razvežem sam!...«

»Stražniki,« je ukazal Lojola s svojim ledenim glasom, »odvedite jetnika k Trahoarskemu križu!«

Monklar se je obrnil k njemu in se nasmehnil siloma s svojim zmedenim obrazom.

Ta usmev bi bil moral presuniti dušo in srce vsa-

kemu čutečemu človeku. »Končano je, kaj ne, prečastiti?« je zamrmral.

»Končano je, zares,« je dejal Lojola.

»Oče! Moj oče!« je kričnil Lantne. »Ali me res pustite odvesti na vešala?«

»Sinko!« je zaklical Monkler. »Počakaj, pri tebi sem!...«

To rekši je navalil na stražnike.

»Stražarji!« je ukazal Lojola. »Primitelj tega upornika, ki po izpreobrnitvi k dobrim čustvom še vedno ne pozna kraljevske in duhovniške avtoritete!«

»Oprostite, visokost,« je rekel desetnik in položil roko na Monklerjev tilnik.

»Podlež, slepar lopovski!« je kričnil veliki profos. Otepaj se okrog sebe, hoteč se zakaditi proti Lojoli in vlekoč pet ali šest stražnikov, ki so ga držali, za seboj.

Ze iz dalje je zaklical še enkrat Lantnejev glas:

»Na pomoč, oče! Na pomoč!«

»Milost!« je zarjul Monkler. »Milost mojemu sinu!... Pomagajte, na pomoč!... Sina mi hočejo vzeti!...«

»Zdaj vidite, da je znorel v resnici!« je rekel desetnik. »Pojdimo, visokost, pojdimo!«

»Nočem. Nočem — nočem!... Oh, to je preveč strašno! Pomagajte! Na pomoč!...«

Vrgel se je na tla, da bi se tako iztrgal rokam svojih sovražnikov. Zdajci pa je obležal mirno in usta so se mu penila.

Njegove krvave, izbuljene oči niso več prelivale solz...

In mahoma se je razlegel iz te skupine, ki jo je gledal Lojola, z mrkljim očesom rezek grohot!...

In človek, ki se je smejal s tem rezkim, turobnim grohotom, je bil grof De Monkler.

»Izpustite ga zdaj!« je ukazal Lojola kratko.

Stražniki so ubogali.

Veliki profos je vstal.

Dvignil je obe dve roki na čelo.

Nato je pogledal tesnobno okrog sebe.

Vojaki so ga videli, kako je začel iztikati okrog sebe in po vseh kotih dvorišča.

Lojola ga je gledal par trenutkov; nato pa je odhiti z naglimi koraki za spremstvom, ki je tiralo Lantneja.

Grof De Monkler je šel naposled v stražnico in zakričal veselja, ko je zagledal svetiljko, s katero so hodili v zapore.

Naglo jo je vzel v roko.

Nato je hitel s svojo ugašeno svetiljko na prosto stekel preko dvorišča in se izgubil na ulici.

Ljudje, ki so ga srečavali, so ga slišali momljati:

»Zdaj, ko imam svetiljko, da vidim dobro, bom našel menda vendar vrata njegove ječe... Čakaj sinko!... Čakaj!... Ne kliči tako... preveč me boli, ko slišim tvoje ječanje!...«

XVIII.

Zlčetina mati.

Dočim se je godilo to v dvorcu velikega profosa, so se vršili tudi v brlogu blazne Margentine važni dogodki.

Pustimo torej grofa De Monklerja v njegovi blaznosti, pustimo Lantneja na poti h Trahoarskemu križu, kjer ga je čakal krvnik, začuden, da so se danes tako zamudili z njegovo žrtvijo, in pojdimo zdaj, dragi bralec, za nekoliko trenutkov v bedno stanovanje plavalase Margentine.

Ko so arkebuzi, zbrani okrog grmade Stefana Dolleta, izprožili zadnjo salvo na napadalce, je zadela tudi Manfreda krogla v roko.

Konjskega blapca.

marljivega, zanesljivega in treznega, sprejme spedičistično podjetje. Naslov v upravi Večernika. 1650

Avtomobil

limuzina, dobro ohranjena, ugodno na prodaj. Polzve se Trubarjeva ul. 4 pri hišniku. 1679

Dve sobi,

opremljeni, ena s posebnim vhodom v bližini parka takoj oddam. Prešernova ul. 19. 3000

Kupim takoj

in plačam v gotovini: čedno kompletno spalnico in spleh pohištvo, otroške vozičke, pernice, prodam dobro ohranjeno garnituro zofo s 4 fotelji, šivalni stroj, eventuelno tudi zamenjam za omare ali kuhinjske kredence, Starinarna v Studencih, Aleksandrova cesta 1, Makor. 1676

Ženski šivalni stroj

v dobrem stanu proda Javornik, Vojašniška ulica 2, Maribor. 1675

Ugodna prilika za eksistenco!

Gostilna v Mariboru nudi poštenu izvrstni kuharici mesto na lastni račun! Nastop takoj. Samo osebne ponudbe na restavracijo »Šibenik«, Vetrinjska ulica 3. 1680

Blagajničarka in prodajalko

s kaveljico Din 20.000 sprejemem za otvoritev podružnice. Ponudbe na upr. pod »Trgovina«. 1678

Prodajam skobelnik

(Hobelbank), Kurtilniška ulica 3. 1669

zaatopulki se sprejmejo

Popravila

kirurških inštrumentov kakor tudi nabavljanje novih najhitreje in najceneje

Franc Tomaschitz, nožar
Maribor, Slovenska ulica 5

Zahvala

Za vse dokaze iskrenega sočutja, ki sem jih prejel povodom bridke smrti moje predrage, nepozabne soproge, mame, tete, svakinje itd., gospe

Marile Lilek

Izrekam tem potom vsem najtoplejšo zahvalo. Posebno pa se zahvaljujem pevskemu društvu »Zarja« za v srce segajočo žalostinke, delavskemu kolesarskemu društvu, vsem darovalcem vencev in cvetja ter vsem, ki so blagopokojnico v tako lepem številu spremljali na njeni zadnji poti. MARIBOR, dne 9. junija 1931.

1677

Zahvaljujoči soprog Rudolf LILEK.

Odprodati hočemo več tisoč srajc, zato

14 dnevna reklamna prodaja

perila po senzacionalno znižanih cenah

Morate si ogledati zalogo in primerjati cene!

Tovarniška zaloga perila

Jos. Karničnik, Glavni trg 11